

Van kennis naar impact

Strategische koers TOPGGz 2026-2030

Voorwoord

De strategische koers 'Van kennis naar impact' geeft voor de periode 2026-2030 richting aan de activiteiten van de Stichting Topklinische GGz en de TOPGGz-afdelingen, -netwerken en -instellingen. Het geeft aan waar TOPGGz voor staat en hoe we onze kennis en expertise kunnen en willen inzetten voor de grote maatschappelijke opgaven waar de ggz voor staat.

Deze strategische koers wordt onderschreven door Stichting Topklinische GGz, de TOPGGz-afdelingen en -netwerken en de Raden van Bestuur van de betrokken instellingen. We staan samen voor de TOPGGz. We zetten ons in om de ggz te versterken en te ondersteunen met het aanpakken van de maatschappelijke opgave om voor goede, passende ggz die beschikbaar en gelijkwaardig toegankelijk is op het juiste moment op de juiste plek.

Namens de TOPGGz,

Rieneke de Wit
Voorzitter Stichting Topklinische GGz

Over TOPGGz

TOPGGz-afdelingen richten zich op het realiseren van topreferente zorg, het opleiden en ontwikkelen van talent, het doen van patiëntgebonden wetenschappelijk onderzoek en het ontwikkelen en het delen van kennis en innovaties. Hiervoor participeren zij in landelijke en regionale zorg- en kennisnetwerken. Met inmiddels 59 TOPGGz-afdelingen verdeeld over 26 instellingen¹, is de topklinische ggz niet meer weg te denken uit het ggz-landschap.

TOPGGz staat voor TOPklinische Geestelijke Gezondheidszorg.

TOPGGz is te herkennen aan een keurmerk voor expertise-afdelingen, -instellingen en -netwerken die hebben aangetoond aan strenge eisen te voldoen op het terrein van:

- Hoogspecialistische ggz gericht op patiënten met complexe problematiek
- Consultatie, advies en second opinions gericht op verbeterde herstelkansen voor patiënten in hun behandeling elders in de ggz of daarbuiten
- Patiëntgebonden wetenschappelijk onderzoek
- Innoveren in diagnostiek, behandeling en/of zorgorganisatie
- Actief impact maken in de zorgsector door het delen van hoogspecialistische kennis, expertise en innovaties
- Het opleiden van BIG14-professionals
- Structureel betrekken van het ervarings- en naastenperspectief bij zorg, onderzoek en beleid

Het ontstaan van TOPGGz

TOPGGz is gestart in 2007. Bestuurders van Altrecht, Lentis en Parnassia Bavogroep constateerden dat de reguliere ggz voor patiënten met ernstige, complexe en vaak therapieresistente psychische klachten te weinig perspectief op herstel kon bieden. Er was behoefte aan topklinische expertisecentra waar deze patiënten terecht konden voor innovatieve hoogspecialistische zorg.

De Stichting Topklinische GGz is in 2007 opgericht om topklinische geestelijke gezondheidszorg (ggz) in Nederland te certificeren met het TOPGGz-keurmerk en topklinische ggz te bevorderen en te faciliteren, zodat deze voor alle patiënten en zorgprofessionals die TOPGGz-expertise nodig hebben vindbaar, transparant, toegankelijk en beschikbaar is en voldoet aan hoogwaardige kwaliteitscriteria.

¹ Peildatum 1 januari 2026

Strategische koers 2026-2030: Van kennis naar impact

Maatschappelijke opgaven van de ggz

Iedereen met psychische klachten heeft recht op goede, passende ggz die beschikbaar en gelijkwaardig toegankelijk is op het juiste moment en de juiste plek. Met een toenemende zorgvraag en oplopende personeelstekorten in de zorg is de belangrijkste uitdaging in de ggz het toegankelijk, beschikbaar en betaalbaar houden van passende ggz voor iedereen die dat nodig heeft in Nederland, vooral voor mensen met de zwaarste en meest complexe zorgvraag.

De hoofdambitie voor de komende jaren in de ggz is dan ook de zorg toegankelijk, kwalitatief goed en betaalbaar te houden. Landelijke partijen in de ggz hebben hierbij ook afgesproken vooral de toegankelijkheid van cruciale ggz – ggz voor mensen met de zwaarste en meest ingewikkelde zorgvragen – beter te borgen. Daarnaast spraken de Nederlandse ggz, MIND, NIP, de NVvP in hun gezamenlijke Toekomstperspectief af zich in samenwerking te willen inzetten voor een mentaal gezonder 2035.²

Via hun verenigingen hebben instellingen en professionals in de ggz zich hieraan gecommitteerd. De strategische koers voor de periode 2026-2030 van TOPGGz is erop gericht hen te ondersteunen bij het behalen van deze ambities, door onze kennis en expertise in te zetten het netwerk van zorg en welzijn in de regio en landelijk.

Van kennis naar impact

TOPGGz-afdelingen en -netwerken vormen de innovatiemotor om hoogwaardige ggz voor de meest kwetsbare patiënten te borgen, de druk van schaarste (mensen, middelen) in de ggz te helpen verlichten en passende, gelijkwaardige toegankelijke en bereikbare zorg en gezondheidswinst te bevorderen door het blijven ontwikkelen en door het delen van onze kennis, expertise en innovaties. Die kennis wordt ontwikkeld voor, en aan de hand van, de complexe casuïstiek op de TOPGGz-afdelingen door onderzoek, systematische reflectie en verbeteringen. Het delen van deze kennis draagt bij aan de kwaliteit en doelmatigheid van de hele ggz. Via consultatie en advies, of bijvoorbeeld co-behandeling of supervisie op afstand, is topklinische-expertise beschikbaar voor patiënten met psychiatrische problematiek die elders in zorg zijn, binnen de ggz maar ook domeinoverstijgend (somatiek, sociaal domein), in de eigen regio of elders in het land. Zo heeft de topklinische ggz een zeer impactvolle bijdrage te bieden voor de noodzakelijke transformatie van de ggz.

² Het perspectief op een mentaal gezonder 2035 van de Nederlandse ggz, NVvP, Mind en NIP (2025) biedt ook perspectief op samenwerking voor een impactvolle bijdrage van de TOPGGz voor een mentaal gezonder 2035. V&VN is begin 2026 tot dit samenwerkingsverband toegetreden.

Impact door ontwikkelen van kennis en innovaties voor passende zorg

TOPGGz-afdelingen vervullen een onmisbare rol in het ggz-landschap als motor van academisering van de ggz, patiëntgebonden en praktijkgericht onderzoek en innovatie. Waar regionale ggz zich richt op brede toegankelijkheid en generalistische en specialistische zorg, komen in de topklinische ggz hoogspecialistische zorg voor mensen met complexe zorgvragen, wetenschappelijke onderbouwing en vernieuwing van behandelvormen samen. In structurele verbinding en samenwerking met universiteiten en andere onderzoeksinstituten, in landelijke en regionale kennis- en zorgnetwerken wordt met betrokkenheid van meer dan 75 hoogleraren en vele onderzoekers praktijkgericht, patiëntgebonden onderzoek verricht. Dit versterkt niet alleen de kwaliteit van zorg voor patiënten met ernstige en complexe psychische aandoeningen, maar voedt ook het bredere ggz-veld met kennis en innovaties en nieuwe vormen van passende zorg, ook die de gelijkwaardige toegankelijkheid en beschikbaarheid van zorg bevorderen en de druk op capaciteit en middelen verlichten.

Impact door het delen van kennis en kunde

Samenwerken in netwerken voor passende zorg

Mensen die ondersteuning en zorg nodig hebben voor hun mentale gezondheid moeten erop kunnen rekenen dat deze zorg en ondersteuning snel toegankelijk, passend en effectief is. De zorg en ondersteuning moeten meebewegen met de behoefte van mensen die het nodig hebben en flexibel op- en af kunnen schalen, ook bij mensen met een complexe zorgvraag. De patiënt staat centraal. Wij werken samen met de patiënt, in zijn context, en met partners in zorg en welzijn, regionaal, bovenregionaal en landelijk. Hierbij komt onze bijdrage meer in beeld naarmate de diagnostiek of hulpvraag complexer of zeldzamer is of behandeling volgens de richtlijnen te weinig soelaas biedt. We denken mee (consultatie en advies), en werken op indicatie mee in lopende behandelingen en zorgvormen elders in de zorg en het sociaal domein. Voor patiënten met de meest complexe hoogspecialistische ggz zorgvraag bieden TOPGGz-afdelingen topreferente behandeling.

Actief, breed en praktisch toepasbaar delen van kennis en kunde, innovaties en onderzoeksresultaten.

Wij delen kennis en kunde, innovaties en onderzoeksresultaten actief, breed en praktisch toepasbaar met professionals via onze netwerken in zorg en welzijn en leveren zo een bijdrage aan de kwaliteit en beschikbaarheid van zorg in de regio, en het verminderen van de druk op arbeidscapaciteit, vooral in zorg voor mensen met complexe problematiek. Ook door het opleiden van professionals, het bieden van stages en het stimuleren van een onderzoekende houding, wordt een cultuur van leren, verbeteren en samenwerken bevorderd. Kennisontwikkeling, kwaliteitsverbetering en netwerkzorg zijn essentieel voor een toekomstbestendige ggz.

TOPGGz en transdiagnostiek

In de generalistische en specialistische ggz wordt steeds meer ingezet op een op een transdiagnostische aanpak – het behandelen van onderliggende mechanismen die meerdere psychische stoornissen overstijgen. Ook is vaak meer oog voor de invloed van omgevingsfactoren en voor het belang van samenwerken met het sociaal domein. Dit vraagt, vooral bij mensen met een complexe zorgvraag, een cross-diagnostisch, hoogspecialistisch perspectief en expertise die TOPGGz-afdelingen kunnen aanvullen op de netwerkzorg rond deze cliënten. TOPGGz-afdelingen beschikken over hoogspecialistische expertise in complexe en vaak comorbide problematiek en transdiagnostisch behandelen in deze context, waarbij ook recht wordt gedaan aan het unieke klachtenpatroon van de individuele patiënt in zijn specifieke context om tot een adequaat herstelondersteunende behandeling te komen. Door hun samenwerking met de generalistische en specialistische ggz kunnen TOPGGz-afdelingen transdiagnostisch werkwijzen verspreiden en expertise op specifieke onderwerpen toevoegen – ook met betrekking tot individuele patiëntvraagstukken, professionals scholen en bijdragen aan betere zorgpaden. Dit versterkt de kwaliteit van zorg in de hele regio en bevordert continuïteit en passende zorg voor patiënten in de ggz.

Onze koers in 2026-2030: Van kennis naar impact

Bij TOPGGz-afdelingen is veel kennis en ervaring die kan bijdragen aan de kwaliteit en doelmatigheid van de hele ggz. Door deze makkelijk beschikbaar te maken voor patiënten en professionals elders in zorg (bijv. via consultatie, second opinion, meebehandelen, supervisie op afstand), en nieuwe diagnostiek- en behandelmogelijkheden actief uit te dragen in het veld dragen we bij aan de (kosten)effectiviteit van de ggz in de breedte/ in alle settingen/ echelons. Zo draagt onze kennis en ervaring bij aan herstel van patiënten in de hele sector

Door onze expertise, en met wetenschappelijk patiëntgebonden en praktijkgericht onderzoek, bieden wij ook innovatieve mogelijkheden voor nieuwe, kansrijke of beter passende en/of beter toegankelijke diagnostiek en/of behandeling in de regionale ggz. Dit bevordert toegankelijkheid en verlicht de druk op professionals.

Wij bieden, en dragen bij, aan passende zorg die meebeweegt met de patiënt

Onze bijdrage komt meer in beeld naarmate de diagnostiek of hulpvraag complexer of zeldzamer is of behandeling volgens de richtlijnen te weinig soelaas biedt. We denken mee, en werken op indicatie mee in lopende behandelingen en zorgvormen elders in de (geestelijke) gezondheidszorg en het sociaal domein, zowel in structurele samenwerkingsverbanden als bij incidentele vragen. We werken daarin lijn-, domein- en regio-overstijgend en beschouwen hierbij het krachten- en klachtenpatroon van de patiënt zijn geheel, in zijn context en in het proces van symptomatisch, functioneel, maatschappelijk en persoonlijk herstel. Voor patiënten met de meest complexe problematiek bieden we topreferente behandeling.

Wij ontwikkelen wetenschappelijk onderbouwde innovaties en zetten deze in voor passende zorg

We zetten ons in voor innovaties die ook de toegankelijkheid van zorg bevorderen en de druk op capaciteit verlichten, door praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek in samenwerking met universiteiten en andere onderzoeksinstituten.

Wij dragen onze kennis en kunde, innovaties en onderzoeksresultaten actief, breed en praktisch toepasbaar over aan professionals in zorg en welzijn,

We dragen zo bij aan duurzame kwaliteitsverbetering van de ggz voor zoveel mogelijk patiënten door:

- **Consultatie en advies** te bieden aan professionals, en waar nodig (tijdelijk) te participeren in de behandeling, zodat zij hun diagnostiek en zorg kunnen verbeteren en wij kunnen bijdragen aan nieuw perspectief op herstel voor hun patiënten.
- **Kennisoverdracht via publicaties, lezingen, handboeken enz.**
- Evidence-based bijdragen aan **richtlijnontwikkeling**.
- **Bij te dragen aan scholing**, de (ontwikkeling van) innovatieve opleidingsprogramma's, het (ook transgenerationeel) opleiden van specialisten,

wetenschappelijk onderzoekers en andere professionals binnen en buiten de eigen organisaties, bij- en nascholing.

Dit is verweven in de 14 criteria waaraan TOPGGz-afdelingen voldoen. Met onze inbreng van kennis, expertise, onderzoek en innovatie hebben we de lokale en regionale (geestelijke) gezondheidszorg veel te bieden en kunnen we in onze lokale, regionale en landelijke samenwerking van meerwaarde zijn.

Onze belofte

Aan patiënten:

- Toegang tot hoogspecialistische zorg bij complexe psychische problematiek; minder exclusie
- (mede) Behandeling op maat, gebaseerd op de nieuwste kennis en uitgebreide specialistische ervaring
- Nieuw perspectief op herstel
- Bijdrage aan passende zorg binnen de reguliere en specialistische ggz, minder doorverwijzing
-

Aan professionals:

- Partner voor passende zorg (consultatie, meebehandelen, verwijzing; minder exclusie)
- Opdoen duurzaam toepasbare kennis en expertise via kennisdeling (consultatie, publicaties, (na)scholing, samenwerken)
- Interessante werkplek voor science practitioners

Aan de ggz-sector:

- Innovatie- en kennisontwikkeling door wetenschappelijk onderzoek (innovatiemotor)
- Hoogspecialistische consultatie versterkt diagnostiek en (kosten)effectiviteit van behandeling overall in de ggz
- Vernieuwing en versterking ggz in de regio's door delen kennis, expertise en innovaties en samenwerken in kennis- en zorgnetwerken
- Versnellen van de zorgtransformatie

Aan de maatschappij

- Bijdrage aan omgaan met schaarste en specifiek het oplopende arbeidsmarkttekort (zorg voor patiënten met meest complexe zorgvraag, gelijkwaardigheid, gezondheidswinst)
- Bijdrage aan kwaliteit en toekomstbestendigheid ggz (ontwikkeling en delen kennis, expertise en innovaties)
- Lagere maatschappelijke kosten door effectievere zorg en minder terugval (passende zorg, effect op wachtlijsten, effect op herstel en maatschappelijke participatie)

Onze koers

We willen deze belofte aan patiënten, de ggz-sector en maatschappij maximaal inlossen. Voor een zo groot mogelijke impact van de TOPGGz zetten we in de periode 2026-2030 ook in op:

1. **Versterken van de TOPGGz als onderdeel van het ggz-landschap.** Het inrichten en professionaliseren van structurele topreferente netwerken in verbinding onderling en met andere landelijke en regionale netwerken.
2. **Het borgen van de kennis- en innovatieontwikkeling** voor het behoud en doorontwikkeling van de kwaliteit, beschikbaarheid en toegankelijkheid van ggz in het algemeen, en voor mensen met complexe problematiek in het bijzonder, dus gericht op transformatie van de ggz naar een duurzame passende zorg in het licht van de maatschappelijke opgaven.
3. **Het intensiveren van samenwerking op het terrein van kennisontwikkeling.** We zetten in op uitbreiding en versteviging van de onderlinge verbinding en de verbinding met de academische centra in kennis- en onderzoeksnetwerken. Waarbij wordt ingezet op kennis bundelen, gezamenlijk leren uit data, expertise ontwikkelen en regionale dekking bevorderen. Stimuleren van een cultuur van openheid, samenwerking en actief kennisdelen.
4. **Bijdragen aan visieontwikkeling op een onderzoeks- en innovatieagenda gericht op de transformatie van de ggz** We willen vanuit overzicht van en inzicht in de topklinische ggz en in samenhang en samenspraak met regionale ggz bijdragen aan ontwikkeling van onderzoeks- en innovatieagenda's gericht op transformatie van de ggz naar een duurzame passende zorg in het licht van de maatschappelijke opgaven.
5. **Bijdragen aan visieontwikkeling op concentratie en spreiding topreferente ggz ter aanvulling op regionale ggz voor een dekkend palet passende ggz** in het algemeen en voor mensen met complexe problematiek in het bijzonder vanuit overzicht van en inzicht in vraag en (mogelijk³) aanbod in de topklinische ggz en in samenhang en samenspraak met vraag en (mogelijk) aanbod in regionale ggz.
6. **Versterking en intensiveren van de consultatie- en adviesfunctie** vanuit samenwerking in de topreferente ggz ten bate van alle professionals met vragen over hun behandeling of begeleiding van mensen met psychiatrische problematiek.
7. **Inzet voor factoren die de impact van topreferente ggz op de zorgtransformatie kunnen vergroten en perverse prikkels in het systeem agenderen en adresseren.**

³ Concentratie en spreiding gaat niet alleen over verdeling van bestaand aanbod. Zorgvernieuwing kan tot behandelopties leiden die regionale lacunes kunnen vullen.

Deze koers geeft zicht op en richting aan de wijze waarop wij de ggz versterken en ondersteunen in het aanpakken van de maatschappelijke opgave voor goede, passende ggz die beschikbaar en gelijkwaardig toegankelijk is op het juiste moment op de juiste plek. In samenspraak met patiënten en in samenwerking met onze partners in zorg en welzijn, veld- en systeempartijen, op landelijk en regionaal niveau, zetten wij allen ons in om onze bijdrage aan de transformatie zo impactvol mogelijk te maken.